

Vodní hamr v Dobříví

čtvrtek dne 25. září 2008

Program:

- 7:30 sraz na stanici metra Smíchovské nádraží u tramvajové smyčky;
7:30 – 9:00 odjezd autobusem do Dobříví;
9:00 – 11:00 prohlídka funkčního vodního hamru v Dobříví;
11:00 – 11:30 přesun do Štáhlavic;
11:30 – 12:50 individuální prohlídka zámeckých zahrad resp. občerstvení;
13:00 prohlídka státního zámku Kozel – skupina A *);
13:10 prohlídka státního zámku Kozel – skupina B *);
15:00 sraz u autobusu
15:00 – 16:30 návrat autobusem do Prahy;
16:30 předpokládané ukončení akce.
-

Vodní hamr v Dobříví

V Dobřívě se železo vyrábělo od počátku 14. do poloviny 20. století. Existovaly zde prvotní výhně na přímou výrobu železa z rud, vysoké pece (od r. 1614 do r. 1817), zkujňovací hamry (do 60. let 19. stol.), pudlovna a válcovna v období technické revoluce (do r. 1903) a konečně i nářaďový hamr (v provozu do r. 1949).

Horní hamr je největší a nejvýznamnější památka svého druhu v ČR s expozicí přístupnou v turistické sezóně. Dnešní zděná budova byla postavena začátkem 19. století na místě starších dřevěných hamrů z let 1658 a 1701. Bohaté strojní vybavení pochází z 19. století, z r. 1901 a z části i z pozdější doby. Původně se v hamru zkujňovalo vysokopecní surové železo a z něj se vykovávaly tyčové polotovary. Po rozšíření modernější ocelářské technologie přešel hamr koncem 60. let 19. stol. na výrobu těžkého kovaného nářadí.

V obci se dále nachází budova bývalé válcovny z r. 1856, vodoenergetické příslušenství hutí, správní budova železáren, most z 2. poloviny 18. století se sochami sv. Barbory a sv. Jana Nepomuckého a architektonicky hodnotné zemědělské usedlosti a dělnické domy. V blízkém objektu Staré hospody je pamětní síň Jindřicha Mošny. Ve vodním hamru se každoročně v květnu konají „hamernické dny“ s ukázkami prací uměleckých kovářů a doprovodným programem.

Pro veřejnost i podnikatele provádí pracovníci hamru kovářské práce: překování a ostření ručního nářadí (krumpáče, motyky, sekáče a další), dále výrobu suvenýrů (podkovky, zvonce, kované hřebíky), ale také speciální kovářské práce - trhání zubů, stříhání nehtů na strojních nůžkách, podkování čertovského kopytka, vykování pásu cudnosti na míru, výuku středověkého mučení či pálení čarodějnic.

Státní zámek Kozel

Zámek Kozel je nejnavštěvovanějším památkovým objektem v západních Čechách. Nezvyklé pojmenování zámku mnohé překvapí. Pro pochopení stačí zajet si jen pár kilometrů na jih od Plzně, nedaleko od obce Štáhlavy.

Obětování kozla

Na svahu kopce v udržovaném parku se ukrývá na první pohled skromný lovecký zámek. Za svůj název vděčí podle pověsti starému pohanskému zvyku Slovanů. Právě v těchto místech naši prapředkové obětovali v době rovnodennosti na usmíření bohů a v naději na dobrou úrodu kozla. Četné archeologické nálezy v okolí zámku dokazují, že místo pro svoji výhodnou polohu nad řekou Úslavou bylo osídleno už před příchodem slovanských kmenů. Výstavba samotného zámku, který šlechta nazývala Jagdschloss /lovecký zámeček/ bei Stiahlav, je datována do let 1784 - 1789. Stavbu objednal Jan Vojtěch Černín, nejvyšší lovčí království českého a autorem projektu byl celkem neznámý pražský stavitel Václav Haberditz. Druhá polovina 18. století byla dobou společenských změn. To se odrazilo i ve stavebním slohu. Zámek byl budován jako venkovské sídlo šlechty. Je to ojedinělá klasicistní stavba u nás, v její architektuře a vybavení se vedle domácích uměleckých tradic 18. století projevuje francouzský vliv období Ludvíka XVI.

Návrat k přírodě

Zámek překvapí svou jednoduchostí. To mělo několik důvodů. Stavebník zámku byl ovlivněn myšlenkami francouzského filozofa Jeana Jacquese Rousseaua, hlásajícího návrat k přírodě a budování venkovských sídel. Kozel měl vlastně sloužit jen jako ubytovací zařízení pro majitele a hosty při pravidelně pořádaných lovech v blízkých lesích. Dostavbu areálu zámku Kozel dokonpoval Ignác Palliardi, podle jehož návrhu se stavěl i Strahovský klášter v Praze. Jan Vojtěch Černín umírá v roce 1816. Jeho dvě manželství zůstala bezdětná a zámek i se štáhlavským panstvím odkázal svému prasynovci hraběti Kristianu Vincencovi Valdštejn-Vartenberkovi. Jednou ze zajímavých osob tohoto rodu byl Albert Valdštejn, vojevůdce císařského vojska za 30leté války. Arnošt Valdštejn byl majitelem železáren v nedalekém Sedlci, ale především založil v roce 1859 v Plzni Valdštejnské strojírny s 68 dělníky. O 10 let později je odkoupil tamní zaměšnanec Emil Škoda a postupně z nich vybudoval největší strojírenský podnik v Rakousko-Uhersku na českém území.

Interiérová expozice

Na zámku se z části zachoval původní mobiliář, který vytváří představu o zařízení loveckých zámků a letních sídel šlechty na přelomu 18. a 19. století. V každé místnosti jsou keramická klasicistní kamna zdobená květinami, vázami a věnci. V nich se topilo z nádvoří, aby nebylo panstvo rušeno služebnictvem. Do reprezentačních místností zámku se vcházelo přes vstupní halu s malými zvonky u stropu. Každý zvonek měl jiné ladění, aby služebnictvo vědělo, do které místnosti jsou žádáni. Pro líčení a úpravu garderoby šlechticů byl určen toaletní pokoj se zrcadlem dle benátského vzoru, ovšem vyrobeným v Čechách.

Modrý pokoj byl pracovnou hraběnky. Je zařízen stylovým nábytkem. Zvláštností je glóbus, který se nechá rozložit jako toaletní stolek nebo sekretář. Černínova první manželka Josefína, pocházející z rodu Thun-Hohenstein, milovala hudbu, a proto jsou v hudebním salonku různé nástroje včetně kladívkového klavíru.

Zámecké divadlo

Divadlo bylo původně maštali pro nejoblíbenější koně zakladatele zámku. V první polovině 19. století ji Valdštejn nechal přestavět pro zábavu svých dětí na zámecké divadlo, které dnes patří k nemnoha zachovaným divadlům té doby. Do areálu zámeckých budov náleží spolu s jízdárnou, konírnou, lokajnou a kaplí, která dnes mimo jiné slouží jako koncertní a svatební sál. Zde je možno si objednat civilní i církevní svatbu.

Park

Okolí zámku tvoří rozsáhlý 40hektarový přírodně krajinářský park. Je dílem S. X. France, všestranného člověka, který byl krom profese zahradníka i kreslířem, fotografem, geometrem a archeologem. Park možná připomíná v některých detailech vídeňský Schönbrunn, to proto, že Franc získal svoje odborné znalosti právě tam. Nezapomeňte se při prohlídce parku podívat na liliovník tulipánokvětý, jehož květy připomínají květy tulipánů.